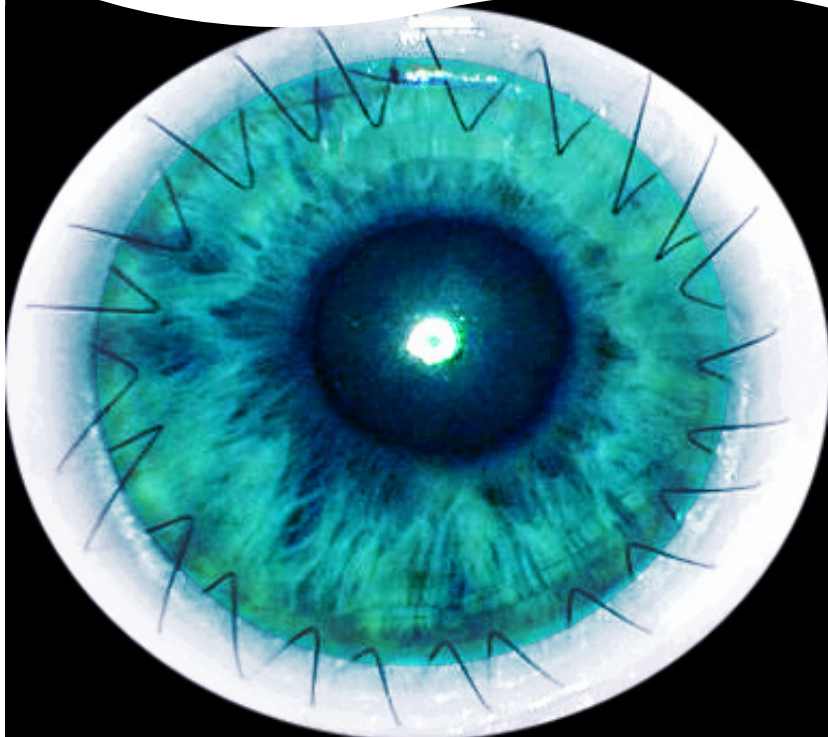

ÖGONKLINIKEN UMEÅ
NORRLANDS UNIVERSITETSSJUKHUS
901 85 UMEÅ

Information till dig som ska genomgå en hornhinnetransplantation

 VÄSTERBOTTENS
LÄNS LANDSTING

Hornhinnan

Hornhinnan är den yttersta, genomskinliga hinnan i ögat. Hornhinnan och linsen bryter det inkommande ljuset varvid det kan fokuseras på näthinnan och ge upphov till bilder. Den skyddar också ögat mot skräp och beröring. Ojämheter eller grumlingar i hornhinnan kan ge upphov till synnedsättning. Det kan då bli nödvändigt med en hornhinnetransplantation.

Behandling

- Hornhinnetransplantation görs för att förbättra synen eller behandla svåra smärttillstånd till följd av hornhinnesår.
- Operationen är oftast framgångsrik om ögat i övrigt är friskt.
- Det är endast när glasögon eller kontaktlinser inte fungerar som läkaren föreslår en hornhinneoperation. Ibland utförs den också tillsammans med gråstaroperation.
- Avstötningsreaktioner förekommer, men är mer sällsynta än vid andra transplantationer (t.ex. njurar och hjärta) och kan ofta behandlas.
- För närvarande görs tre typer av hornhinnetransplantationer på ögonklin, Nus, Umeå;
 - ▷ **Penetrerande transplantation** – den traditionella metoden, innebär att den centrala delen av den sjuka hornhinnan ersätts med en frisk donerad hornhinna genom samtliga hornhinnans lager. Den nya hornhinnan sys på plats med en tunn nylontråd. Stygnen måste vara kvar minst ett år.
 - ▷ **Bakre lamelläer transplantation** – endast hornhinnans bakre cellager avlägsnas i samband med operation. Detta cellager ersätts med en tunn skiva ("lamell") av ett hornhinnetransplantat som förs in genom mindre snitt i ögat. Transplantatet trycks på plats med hjälp av luft och det är viktigt att patienten kan ligga plant på rygg några timmar efter operationen för att lamellen skall fästa ordentligt. De mindre snitten sys med nylontråd som oftast kan avlägsnas efter 2 månader. Ibland behövs flera luftinjektioner de första veckorna efter operationen för att transplantatet skall sitta på plats.

- ▷ **Främre lamellärl transplantation** – den främre delen av hornhinnan skittas bort men den bakre ytan behålls. Den nya hornhinnan sys på plats med tunn nylontråd och får stöd mot den bevarade bakre ytan. Stygnen kan oftast tas efter 7–8 månader.

Inför operation

- Förberedelserna inför operationerna är väldigt lika oavsett operationstyp, men eftervården skiljer sig åt.
- Du blir oftast undersökt dagen innan transplantationen av en läkare. I många fall kan operationen utföras i lokalbedövning, men i vissa fall är det lämpligare med narkos. Om du skall sövas kommer du under förundersökningsdagen också att träffa en narkosläkare. Var alltså beredd att avsätta denna dag för undersökningar.
- Säg till om du har problem att ligga stilla (t.ex. ryggbesvär).
- Ta med dina ordinarie mediciner och aktuell läkemedelslista. Om du använder astmaspray eller medicin mot kärlkramp är det särskilt viktigt att du tar med dig dem.
- God hygien är viktigt för att minska infektionsrisken.
 - ▷ Duscha eller bada och tvätta håret kvällen före operationen.
 - ▷ Använd ej kosmetika på operationsdagen.
 - ▷ Lämna smycken hemma.
 - ▷ Ta på dig rentvättade kläder operations-dagens morgon.

Efter operation

- Du kommer att få ett förband över ögat direkt efter operation.
- Om du har opererats med en bakre lamellärl transplantation måste du ligga plant på rygg (strikt ryggläge!) direkt efter operation och under ca 2–3 timmar (opererande läkare ordinerar exakt tid).
- Dagen efter transplantationen undersöks ögat. Du kan då ha skavbesvär, se suddigt och vara ljuskänslig. Ögats slemhinna kan vara röd och svullen. I regel försvinner besvären under första veckan.
- Du kommer att behandlas med kortisondroppar i upp till ett år för att minska risken för avstötning.
- Regelbundna kontroller krävs efter operationen, men de kan oftast ske på hemorten.

- Vid en penetrerande operation måste stygnen sitta kvar tills transplantatet läkt in och det tar ungefär tolv till arton månader. Den slutliga synskärpan nås ofta inte förrän stygnen har avlägsnats. Vid lamellärans transplantation kan stygnen tas tidigare (se behandling).
- Sjukskrivningsbehovet är individuellt och avgörs av behandlande läkare.
- Du skall undvika tungt kroppsarbete samt dammiga och smutsiga miljöer första tiden (veckor/månader) efter operation.
- Undvik att gnugga det nyopererade ögat.
- Det är inte skadligt att läsa, se på TV eller att använda "gamla" glasögon för det nyopererade ögat.
- Undvik offentliga bad och ögonkosmetika tills behandlande läkare säger att det är ok.

Viktigt!

Ta kontakt med ögonmottagningen/sjukvårdsrådgivningen på hemorten om du får:

- ökande värk
- ökande ljuskänslighet
- ökande rodnad
- försämrad synskärpa i det opererade ögat eller
- om det kommer var ifrån öga

Kontaktuppgifter

Rådgivning före operation

Operationsplaneraren på ögonmottagningen i Umeå

Telefon 090-785 91 72

Telefontid: måndag–torsdag 13.00–14.30,

fredag 10.00–11.30

Rådgivning efter operation

Ögonmottagningen i Umeå

Telefon 090-785 91 57

vardagar 8.00–11.30 och 13.00–14.30

Övriga tider sjukvårdsrådgivning telefon 11 77